

REDACȚIA

Iad. Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe l an fl. 10; pe 1,
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 250; pe 1 lună fl. 1.Scriu de Duminică pe
an fl. 2.Annu România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrite nu se înșapăcă.

TRIBUNA POPORULUI

„Fallacia”.

(R.) Depunându-și mandatul, generalul *Traian Doda*, singurul Român deputat în 1887, a zis președintelui Dietei, că *în statul ungjar constituțional e o făciune*.

Procurorul de stat l-a tras atunci în judecata. Pretindea, că agita contra Ungurilor și aruncă ceea mai temerară calomnie asupra celui mai sfânt heru unguresc: constituția. Numai grăjarea Monarchului l-a scăpat pe riteazul general ca bătrânețele să nu se petreacă în temniță, după ce un jumătate veac tronului pavăză, ear își cetăean distins i-a fost.

Prin Memorandum de la 1892 frunzii poporului român d'asemeni au vrut să arate tronului, că cel puțin față de naționalități, constituția maghiară este numai un scut, la umbra căruia se sevărșesc cele mai revoltoare ilegalități.

Si pe ei procurorul i-a dat în judecata și dacă membri din comitetul național n'au stat cu *anii* în temniță, nu s-o mulțumeasă earași numai faltei clemente a mult incercatului nostru Monarch.

Tot așa: de căte ori în presa româna s'au scris articoli în cari se descoperea mai cu succes sirul lung al ilegalităților comise sub umbra legii, guvernării nostri asimuțau procurorul, ear temnițele de la Sibiu, Cluj, Văț și Seghedin se umpleau cu martiri, cum desigur numai în terii constitucionale nu este obiceiu!

Eată, că vin însă acum d'odată doi fișpani, și unul, *Fabian* de la Arad, în plină congregație scăpă vorba „fallacia”, aplicată la reprezentanța poporului în comitetul jurisdicțional comitatens, — ear celalalt, *Maurer* de la Brașov, refusă a răspunde unei întrebări nu mai pentru că ea i-să facă românește, de și limba română, spreuna cu cea săsească, este, *conform legii*, limba protocolară în comitatul Brașovului.

Mărturisirea celui dintâi și faptă acestui din urmă, sunt negreșit probe asupra dragostei și spiritualului de constitutionalism a înălților diretori maghiari.

Nu sunt mai altfel nici cei de la centru: guvernul. Din contra: însăși ministri dau pildă asupra felului cum trebuie să se respectă legea, pe de-o parte prin ordonanțe, pe de altă parte respingând ori-ce apelată facuta de naționalități împotriva apucăturilor și hotărârilor fișpanești.

Inaintea obștei maghiare stăpânoitori se seuză că totul se face în interesul maghiarismului. În realitate totul se face însă în detrimentul pacniciei comune viețuirii a cetățenilor de diferite naționalități și prin urmare spre reul terii. Căci numai fericită nu poate fi țeară în care pentru interese speciale se calcă principiul fundamental al ori-cărui stat: *justitia*!

În duelul de cuvinte ce a avut loc Martă trecută între fișpanul comitatului Arad și între amicul nostru

Dr. St. C. Pop, acesta a demonstrat cum adecă numai grație însușirilor nobile ale poporului nostru s'au înconjurat în comitat scenele violente care în alte comitate — și anume în cele maghiare — a necesitat intervenirea armatei și a provocat versari de sânge.

Pentru că numai în urma nedreptăților pe de-o parte, ear' pe de altă parte a nepăsării pașalelor, poporul se revoltă și se aruncă în brațele socialismului. Noi „agitatorii valachi”, a zis amicul nostru, am știut să ferm poporul nostru de influențele rele cărora cel maghiar a căzut jertfa în mai multe comitate.

Răbdarea poporului nostru are însă și ea o margine, și nu e bine să fie împins spre această marginie prin docretarea de „fallacie” a constituției, care tuturor de-opotrivă ar trebui să ne fie scut de apărare și nimănui să nu-i fie mijloc de a impila pe alii.

Fișpanii dela Arad și Brașov nu vor să înțeleagă însă aceasta.

Față de cel de la Arad Români își vor face și în viitor datoria. Nu vor îngădui ca prin simple apucături electorale populația română să fie desbrăcată de ale sale drepturi înscrise în legile fundamentale ale terii.

Față de cel de la Brașov earași suntem siguri că se vor face toți pașii pentru ca el să respecte legea.

E vorba însă că Sașii să sară și ei întru apărarea legii. Să nu lase ca fișpanul Sas să confiște azi dreptul Românilor, pentru că nimeni nu le garantează că mâne nu va veni alt fișpan, care chiar Sas fiind, din ordin mai înalt, ori pentru că să intre în buncile grații ale stăpănilor, să nesocotească și limba săsească! Nimic mai natural din partea guvernărilor de căt să le vină această poftă. Mai ales dacă ar vedea că naționalitățile nu se opun îndestul împotriva principiului ec unii fișpani vor să introducă în viață publică a comitatelor numind drepturile naționalităților simple „fallacie”.

Eată de ce, în interesul bine înțeles al patriei, naționalitățile să se alizeze în luptele comitatense și împreună să dea piept tuturor fișpanilor care când cerem respectarea constituției, ne respond: „fallacie”!

Mărturisiri prețioase. În ziua de la 17 c. a Dietei, deputatul apăunist *Gulbier Gyula*, în aplusele întrecei opoziționii, a zis următoarele:

„Pe vremea veche se mai respecta încă în Ungaria legea. Atunci nu se ascundea întratăta de publicitate și lumină. Nainte vreme cei de pe fotoliul primului ministru nu căntau să se eschiveze dinaintea obligativă legii și dinaintea slinjeniei eventualu dat... atunci morală din politică nu era expulsată”...

Și continuând, oratorul a căutat să demonstreze cu pilde recente până la ce grad a căzut în Ungaria respectul către legi.

Intocmai ceea ce spunem și noi în primul articol de azi.

† MIRON ROMANUL.

Siliviu, 17 Oct. 1898.

Indată după ultima răsuflare a înaltului prelat, Consistoriul archiepiscopal, prin delegații săi, după cum și prescrie §. 136 din statutul organic, a făcut cele de lipsă. Opreaținea aceasta s'a terminat abia pe la 2 1/2 ore după mezzul nopții. Amintesc, că în delegaținea amintită sunt domnii Nicolae Cristea, president; Mateiu Voileanu, din senatul bisericesc; Dr. L. Lemeny și Dr. Ilie Cristea, din senatul școlar și Nicolae Ivan și Dr. N. Vecerdea din senatul episcopal. Luni la 9 oare înainte de amiază Consistoriul archiepiscopal s'a întrunit în ședință extraordinară ad hoc, a dat expresiune durerii sale prin seculare și prin lusemnarea casului trist în protocolul sedinței și a luat măsuri pentru toate căte privese înmormântarea. Despre aceasta se va publica o programă detaliată. Testament după că se știe, nu există.

Azi după amiază la 3 oare, fiind corpul reposerului așezat după ritul bisericii gr. or., în salonul rezidenței archiepiscopăști-metropolitane, s'a săvîrșit cele dintâi rugăciuni pentru sufletul reposerului. Publicul va pute vedea rămășițele pământești mâne și Mercuri în rezidență.

Conform statutului organic, alegerea nouă a metropolit trebue să se facă în interval de trei luni. Până la anul-nou, România ortodoxă vor avea archidiocesa la congresul național bisericesc, să arătă toti, ear din cei 60 ai eparchiei Aradului și Caransebeșului ar lipsi căți-va, pentru ele galarea numărului, să arătă la sorti din cei-ec sunt mai mulți și n-ar participa la vot decât din archidiocesa un număr egal cu ai celor două eparchii, și viceversa.

Couform statutului organic, dacă din cei 60 membri căți va avea archidiocesa la congresul național bisericesc, să arătă toti, ear din cei 60 ai eparchiei Aradului și Caransebeșului ar lipsi căți-va, pentru ele galarea numărului, să arătă la sorti din cei-ec sunt mai mulți și n-ar participa la vot decât din archidiocesa un număr egal cu ai celor două eparchii, și viceversa.

Episcopii sufragani, dacă nu sunt alegați în vre-un cerc ca deputați, nu au drept de votare.

Atentatul contra împăratului german.

Două depeși din Berlin cu data de 17 c. eacă ce spun despre atentat:

„In cureauile oficiale se seoate la ievădă privitor la planul de atentat contra împăratului german, că nu e vorba de o faptă nebună a unui singur om, ci de o conspirație pregătită în toată regula. Pentru siguranța personală a împăratului a fost angajat în urmă un comisar criminalist din Alsația, *Wittmer*, care trece drept extraordinar de istet perspicace. Împăratul a întrebat de prăfum prin cabinetul său civil, dacă vrea să el primească postul. Bine înțeles că el folosit a primit și a plecat imediat la Cătreopol.”

„Temeri, scioasă sună: se extinde „*Allgemeine Zeitung*“ confirmă lungime de 800 de izvoarele englezesti din

ADMINISTRATIA
Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERTIUNILE:
a 1 str garmon: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia-oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publica-
ciune.

Atât abonamentele că și inserțiunile sunt să se plăti
înainte.
Scrisori nefranțate nu se
primesc.

Alexandria despre atentatul planuit contra împăratului Wilhelm, și spune, că hărțile ce s'au gasit la cei arestați nu lasă nici o indoială despre gândul lor, de a săvîrși un atentat contra împăratului. E stabilit acum, că bombele confiscate cuprindeau o moarte puternică de fulmicoton și gloante de revolver de calibră mare, astfel în cără produs negreșit o explozie extraordinară de puternică. Tot așa de sigur a fost stabilit, că răsfățatorii, după ce executarea faptelor în Egipt devine imposibilă, pusera la cale cele mai minuțioase pregătiri, pentru a transporta la Jaffa bombele spre a se folosi acolo de ele”.

Din Serbia.

— Suprimarea ziarelor. — D'ale novei legi de presă. — Expulsare. — Desființarea școlilor. —

O telegramă din Belgrad spune, că organul de capetenie radical „*Odiek*” a fost suprimat de poliție, aplicându-se legea cea nouă a presăi, votată numai în luna Mai a.c. în virtutea căreia guvernul are drept a sătări apariționea ziarului după a treia confiscare.

După prima confiscare ziarul își schimbă numele în „*Narodni Odiek*”, dar nu îl-a folosit nimic, căci poliția îl socotea și cea dintâi confiscare; ear' îl-a redactor responsabil, Sârb din Ungaria, conceput advocațial, a fost expulsat din Serbia.

Legea cea nouă de presă, afară că introduce cauție, ceea-ce nu era până acum în Serbia, mai cere de la redactorul responsabil să aibă diplomă de la universitate; astfel că multe ziare au început în urma acestei dispoziții Milanești; pe când acelora ce laudă înțelepciunea generalissimului, li-se eartă cauția.

„*Národný Listy*” din Praga, care critică aspru fapturile lui Milan, de trei luni este oprită a intra în Serbia, unde are mulți abonați nu numai printre Cehi, ce trăiesc acolo, dar și printre Sârbi.

Organul partidului liberal „*Sérpska Zastava*”, a fost suprimat în urma unui singur articol intitulat cu vorba românească „*Sus*” articol vehement contra tatălui și fiului, care amendoi — zice — caută să nimicească constituția Serbiei, siluind Scupștina, adunată simplu cu poliție, a votat căteva legi în scopul amintit. În articol e descrisă faimoasa constituție a lui Midhat pașa, pe care o hrăzise Turciei sultanul precedent Abdul-Aziz, „în ultimele momente ale domniei sale nedemne”. Mai departe se povestește, cum a fost omorât Abdul-Aziz de malcontenti, ear' Midhat-pașa, plăsmuitorul acestei frumoase constituții, expulsat în Arabia, unde a și fost otrăvit. La sfîrșit articolul dă apoi adunăriile atât regelui și tatălui său, că și actualului ministru-președinte. În Belgrad se zice, că articolul a apărut cu incaușarea lui Ristici, care păstrează sub șepte lăcate actul de boțec al lui Milan.

Una din legile reactionare votată de Scupștina actuală în sesiunea ei de primăvară, este aceea, prin care se supimă 11 gimnasi, între acestea 2 din Belgrad, și 1 școală reală. Guvernul se justifică în privința acestor legi prin proletariatul intelectual înmulțit, în realitate însă treaba sătă alțfel. În Serbia anume toate școlile sunt în regia statului; guvernul săză dară prin suprimarea școlilor vrea să și mășoreze cheltuelile și să silească aoi comunele să și susțină ele înscle școlile. Un asemenea cas s'a și întâmplat deja în orașul Smederevo (Semendia), unde a fost desființat gimnasiul de stat, ear' imediat după aceea, prin decret regal s'a dat învoirea, ca orașul să și înființeze unul pe societea proprie.

Memoriile lui Bismarck.

Răbobiul din 1870.

V.

Erau patru oare când m'am relințors. N-am găsit pe ministrul de Gorze, dar' am întâlnit pe Kendall, Abeken și ceilalți. Ei văzuseră pe șeful la Rezonville. În timpul acestei lupte de la 18, care fusese decisă la Gravelotte, ministrul nu părăsise pe rege, și amândoi se aventureaseră pe frontul trupelor, în aşa că, timp de un moment, fu temere de viață lor. D. de Bismarck adusese el însuși apă răniților.

L'am văzut sănătos și sădravă la Pont-a-Mousson, unde prânzirăm împreună. Conversația fu, natural, asupra celor două lupte și rezultatului lor. Francezii căzuseră în masse enorme. Dar' și noi suferiserăm în mod crud și până atunci nu se cunoșteau de căt perderile de la 16 August.

O mare parte a nobilimiei prusiene va fi în doliu mâne, — zise cu tristeță cancelarul. Wedelen și Reuss sunt în mormânt; Wedelen și Finkeinstein au murit și ei; Kahden a primit un glonț care i-a traversat cei doi obrajii, și un mare număr de ofișeri, comandanți regimenter sau batalioane, au căzut grav răniți.

Tot platoul care se întinde lângă Mars-la-Tour, era, eri, alb și albastru de cadavrele cîrurăsierilor și dragonilor noștri.

Noi știeam într'adevăr că lângă acest sat fusese o mare sarjă de cavalerie, îndepărtată contra francezilor. Această sarje fușese respinsă de infanteria inamică, cum odinioară la Balaklava, dar' ea făcuse după planurile noastre, în acest sens că francezii fusese răniți până în momentul în care primiră ajutorul. Cei doi fi ai cancelarului se purtașeră în chip strălucit. Cel mai înverștă nu primise mai puțin de trei gloante: unul li s'găriase pieptul, altul se turtise pe ceasornicul lui și al treilea li intrase în pulpă. Cel mai tîrzi scăpase mai ușor. Șeful povești natural cu oare-care mândrie, cum contele Bill salvase în zăpăceala pe doi camarazi cari își perduseră caii. El îl înăntăse pe amândoi și i-țise cu el.

La 18 săngele german cursese și mai mult încă, dar' de astă dată noi aveam pe partea noastră victoria, și asta era o compensație la sacrificiile noastre. Armata lui Bazaine se retrăsesec în mod definitiv sub Metz, și oficerii francezi pe cari i-țăcusează răniți prizonieri admiteau ei însuși că cauza lor este pierdută.

Mi-se păru că cancelarul nu aproba în totul planul urmat de șefii militari în cele două lupte. Între alte lucruri el a spus că Steinmetz abuzase de vitejia uimitoare a soldaților nostri.

— Da, el e călu de sânge! — strigă cancelarul.

Noi întrebuiam toată după amiază la 21 August spre a prepara raporturile cari trebuie să fie trimise în Germania și să scriem articole de fond pentru ziare. S'au evaluat în mod aproximativ perderile francezilor în jur de Courcelles, Mars-la-Tour și Gravelotte la mai multe mii de oameni. Ministrul a declarat că, după el, erau 50 000 de oameni scoși afară din luptă, din cari 12 000 omorîți, și adăose:

— Ambiția și gelozia unora din generalii

nostri sunt cauza gravelor perdeți pe care le-am suferit. Dacă garda a șarjat prea curând, este din cauza geloziei saxonilor, cari soseau pe la spațe.

Seară, după ce terminai lucrul, când intram în sala de mâncare spre a lua ceaiul, cancelarul, după ce mă întrebă dacă era ceva nou, reveni încă asupra acestei lupte de la 18. El ne făcu o povestire circumstancială, pe care mi-o rezervă de a o da mai târziu. Vorbind despre soldații nostri, generalul american Shadian zise:

— Infanteria d-voastră e cea mai bună de pe lume, dar' generalii vostru au greșit făcând să înainteze cavaleria.

Imi amintesc de asemenea că în cursul con vorbirei, Bohlen zise cancelarului:

— Ai observat cum bavarezii murmurau atât timp că rezultatul fu înduios? „Lacrurile merg rău! Asta e o proastă fașă!...” s'ar fi putut zice că ei ar fi fost încantați de a ne vedea bătuți!...

Bavarezul, la care Bohlen făcea aluziune, era, se pare, printul Luitpold.

In ceea ce privește consecințele răbobiului, nu mai era deja nici o îndoială că dacă continuam să fi invingători, noi vom păstra Alsacia și Metzul.

Cancelarul însuși sosi la această concluziune și ne-o desvoltă cu numeroase considerații:

— O îndemnitate de răbobiu, ori cat de mare ar fi, n'ar compensa enormele sacrificii pe cari le-am făcut. Trebuie să protegiem Germania de Sud, care e cea mai expusă la un atac al Franției, și a pune astfel capăt presiunii pe care Franția a exercitat-o asupra ei timp de peste două secole în paguba organizației Germaniei întregi. Baden, Württemberg și celalalte State de la Sud nu mai trebuie să se fie terorizate de Strasbourg. Tot așa e și cu Bavaria. De 150 de ani francezii au făcut peste 12 ori răbobiu cu Germania de Sud-Vest. S'au făcut încercări în 1814 și în 1815 să se capete garanții în contra renșeperei unor asemenea atacuri, dar' ceea-ce s'a obținut a fost foarte iluzorii. Pericolul e în arăganția de nevindecat și ambizia de nesaturat a caracterului francez. Noi trebuie să ne protegiem în contra acestor pericole nu oprimând susceptibilitatele franceze, ci asigurându-ne o bună graniță.

Franția, neîncetând de a-și anexa teritoriile germane pe frontieră noastră de Vest, s'a pus în stare de a pătrunde în Germania de Sud cu forțe relativ puțin considerabile, și înainte ca vre-un ajutor să fi putut fi adus de la Nord. Aceste invaziuni s'au repetat într-o sub Ludovic al XIV. tot așa ca și sub Republică și sub primul Imperiu, și Statele Germaniei au fost într-o obligate de a se măsura cu Franța. Știu că anexarea unei bucați de teritoriu va cauza multă amărăciune francezilor. Dar' asta e de mică importanță. Acest sentiment ar fi același dacă nu luăm nici un teritoriu. Austria n'a pierdut nici un deget din pămîntul ei în 1866; ce ură are ea azi pe noi? Victoria noastră de la Sadowa umpluse deja pe francezi de ură în contra noastră. Ce trebuie să simță ei după Worth și Metz! Revanșă! acesta va fi strigătul de răbobiu care se va suzi pe străzile Parisului chiar fără anexare, și care se va întinde până în provincie, după cum, timp de 10 ani s'a

strigat Revanșă! pentru lupta de la Waterloo. Un înamic din care nu poți să faci un amic trebuie să fie pus afară din luptă pentru tot d-a-una. Asta nu e dărimarea și redarea fortărețelor din Estul Franței, cari singure pot servi scopului nostru.

Franța e singura putere care tulbură pacea europeană, și ea o va tulbura că mai mult va putea.

De căte-ori, de atunci, această idee a contelui de Bismarck a revenit și altora! Ceea ce se credea că o minune acum 20 de ani, pare să urmărească logica a lucrurilor. N'avem noi o tendință, ca să privim fiecare lucru ca și cum ar putea fi adevărat?

Obstrucția.

— Din Dieta maghiară.

Budapestă, 18 Oct.

Vorbirile de eri ale oposanților Pölönyi și Gullner și cee de azi a contelui Apponyi și a abatului Molnár János se consideră aici ca începutul obstrucționismului.

A facut deosebită impresie mai ales vorbirea răboinică a lui Apponyi, care l'a atacat violent pe Bánffy pentru atitudinea sa umilită față de guvernul și parlamentul austriac. A insistat îndeosebi asupra desmințirei ce i-a dat lui Bánffy fostul ministru austriac Bilinsky, care declarase, că într-țele două guverne s'a facut înțelegere cu privire la ridicarea cuotei maghiare, ceea-ce primul-ministrul nu spuse, dar' nici acum nu îndrăznește să desmîntă afirmațiunea venită din parte austriacă. Apponyi a mai arătat, că actuala majoritate nu este a țării, ci rezultatul celor mai mari corupții electorale. A respins îndemnitatea cerută de guvern.

Efectul vorbirii lui Apponyi a voit să-l mai slabescă ministru de finanțe Lukács, pe care însă opoziția abia l'a lasat să vorbească.

Din partea partidului clerical a vorbit Mócsy, respingând și el proiectul de indemnitate.

Anarchiștii.

Corespondentul din Petersburg al foaiei engleze din Londra „Daily Telegraph”, scrie ziarului său următoarele:

„Dupa informațiunile ce au sosit aci, u-eigașul Impăratului-Regină Elisaveta este membru al unui grup de anarchiști, care si-a propus drept scop a orori capete încoronate. Se pare, că această bandă s'a mutat acum 2 ani în America, rămânând numai puțini dintr-oasă în Europa. Cei din America aduc hotărîri de executat și le trimit celor rămași în lumea veche. Și com-

Ramura mai nouă dete pe Ioan al Banelor-Negre și pe Cominiu Iul.

Cominiu bêtărul se născu într-o din acele epoci fericite, în care omul de geniu găsește mijloace usoare să devie mare. Cu dinsul se descrie era splendidă a re-publiciei florentine; artele strălceau pretuindeni: Brunelleschi zidea biserică, Donatello sculpta statui, Orcagna tâia portici, Masaccio zugrăvea capele. În sfîrșit, prosperitatea publică, mergând alături cu progresul artelor facea din Toscana, — situată între Lombardia, statele bisericii și republica venețiană, — nu numai cea mai puternică, dar' încă și cea mai fericită a Italiei.

Cominiu se născuse cu bogății imense și îndoiese aproape aceste bogății, prin faptul că, nefiind de căt un simplu cetățean, căstigase o influență stranie. Strein de guvernament, el nu-l ataca niciodată, dar' nici nu-l linguește; dacă urma o cale dreaptă, Cominiu zicea: „Bine”; dacă se abătea din calea adevărată, Cominiu zicea: „E rău”. Si această aprobare sau desaproba avea o importanță supremă. Cominiu nu era șeful guvernului, dar' era poate mai mult decât atâtă: era censorul.

Astfel e ușor de înțeles ce furtună teribilă trebuia să clocotească în taină împotriva unui asemenea bărbat. Cominiu o vedea crescând și aștepta să îsbucnească; dar' cu totul absorbit de proiectele lui vaste, nici nu tătorcea că ar privirea spre partea de unde tunetul începea să amenințe. Dimpotrivă, linistit căuta și îspravească sf. Laurențiu, începăt sub tatăl său,

plotul îngrozitor de față a fost urzit de pe Ocean. Capii bandei acesteia stau în New York, pe când cea mai mare parte a fățitorilor de reie s'au întors acum în Europa. Aici se vorbește, că doi Turci, cari au fost arestați în Petersburg pe timpul astăzi aici și printul bulgar Ferdinand, veniseră în capitala Rusiei cu gând de a mori pe acesta. Numărul detectivilor săracinăi a pazit pe Tarul și Tarevna, a făt sporit; ear' unii dintră cei mai iște și îndemnătici agenti ai poliției secrete au fost trimiși la Crimea, Coopenhaga și alte locuri, pe când controla ce se exercita la graniță se practică așa de sever și străinătoare, în cît intrarea străinilor în Rusia a devenit și mai cu anevoie*.

NOUTĂȚI

Arad, 19 Octombrie n. 1898.

Testimonii școlare scutite de timbru. Ministrul ung. de culte și instrucție publică a dat o ordinație, prin care dispune, că de aici încoace testimoniile elevilor de la școalele elementare, atât ale statului, cât și cele comunale, să fie scutite de timbru.

*

Primar al Brașovului a fost ales căpitanul poliției Francisc Hiemasch. Din 180 voturi Hiemasch a întrunit 100, A. Schnell senator magistratul 57, iar' senatorul O. Alesius 17 voturi. Șase bilete au fost albe.

*

Congresul comercianților din Ungaria s'a întrunit la Seghedin. În birou s'au ales și proape numai Jidani, ceea ce dovedește că negoțul Ungariei a încăput pe mâinile Jidaniilor. Într-o altă hotărîri, congresul a cerut de la ministrul de comerț, ca să alcătuească o lege deosebită, prin care să se impiedice concurența necinstită. O dovedă a aceasta destul de vorbitoare despre ghețaria negușorilor Jidani.

*

Din îsprăvile lui Wlasscs. Ministrul acesta al „zevezceniei culturale” a aflat despre medicul Ioanovici, care primește stipendiu din fondul școlar sărbesc și urmează studiile la universitatea din Viena; a ordonat așa dară, ca să i-se detragă stipendiu până nu se va înscrive la universitatea din Buda-pesta. Dar' medicul nu poate face acesta, fiindcă nu știe de loc ungurește. Prietenii i-au strins suma corespunzătoare stipendului. Ne putem închipui, cum va fi noastră carea viitorului doctor.

*

Despre dl G. C. Cantacuzino, fost ministru de finanțe, „N. Fr. Presse”, de la 14 c. publică în rubrica „Strenă” următoarele:

G. Cantacuzino aparține la personajile cele mai populare și de influență ale parti-

zidea mănăstirea Dominicanilor San-Marc, ridica mănăstirea San-Frediano, și în fine, punea temeliile acestui frumos palat din Via Larga, despre care vorbirăm mai sus. Însă, când dujumanii începuseră să-l amenință față, părăsi Florența pentru a se duce la Mugello, leagănul familiei sale, și căduri pentru a-și găsi ocupație, mănăstirea lui Bosco și a sfântului Francisc, apoi reveni în Florența sub pretextul de a-și vedea capela părintilor de Santa-Croce, și o părăsi din nou când cea dintâi peatră fu aruncată asupra lui, grăbi lucrările pentru terminarea vilelor sale de Careggi, de Castiglion, de Fresot și de Trebbio, fundă un spital la Ierusalim, pentru pelerini, și se reintorsește să vadă până unde ajunsese clădirea frumosului său palat din Via Larga.

Si toate aceste clădiri imense se ridicau din pămînt, ocupând o lume întreagă de meșteri, lucrători, arhitecti; cinci sau de mii de scuzi, adeocă șapte sau opt mii de franci, il costau toate acestea să fie neobositul cetățean să se simtă că de puțin săracit de acestă cheltuială vecină.

In adevăr, Cominiu era mai bogat de căt mulți regi de pe vremuri. Tatăl său și înase, parte, aproape patru milioane în hârtie; și el, în schimb, încinse aproape această sumă. Poseda în diferită piețe ale Europei, atât sub numele lui căt și sub acela al agentilor săi, șase case de bancă în plina activitate. La Florența toată lumea îi era dateare, căci punga lui era deschisă pentru orice.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI”

ALEXANDRE DUMAS

O NOAPTE IN FLORENȚA

SUB

ALEXANDRU DE MEDICIS

(Urmare)

Dar' mai întâi, să spunem ceva de pălatul Riccardi, și de acela care l'a cădit.

Cel care l'a ridicat a fost Cominiu Bêtărul. Florența îl alunga în două rînduri și sfîrșii primii numi părintele patriei.

Cominiu era fiul celebrului Ioan de Medicis, despre care Machiavel a scris cele celebre.

Ioan Medicis a fost mizericordios în toate. Milua pe cei cari îi cereau pomană, dar' prevenia chiar lipsa acelora cari nu-i cereau nimic. Purta o dragoste egală tuturor concetățenilor, laudând pe cei buni, plângând pe cei niște. Nici odată n'a pretins onoruri, și le avea pe toate, nici odată nu mergea la palat, fără să fie chemat; dar' la orice cestiuni importante era chemat.

Ioan Medicis a fost în acela vremuri de jaf general, nu s'a atins de bunul Statului, și n'a în-

tins mâna spre tesaurul public, de căt pentru a-l mări. Prietenos cu toți magistrații, cerul său refuzase vioiciunea, dăruindu-i elo- cintă, și, ori că îi părea de icelanică la prima vedere, observai în curând că avea un caracter ușor și vesel*.

Acest mare cetățean, al lui Cominiu și al lui Laurentiu cel bêtăr, a fost ales de două ori *presso*, odată gonfalonier, altă-dată unul dintre cei zece ai răbobiului, amb

ului național-liberal; ca atare el fusese adeseori designat la timpul său ca urmașul presumtiv al lui Sturdza în conducerea parohiei. Aderent credincios al lui I. Brătianu, ocupa sub el postul de secretar general în ministerul de finanțe, precum și celul al directorului general al căilor feroviare române, în ambele poziții și-a căsătorit renumele ca financiar istet și administrator ierarh.

După retragerea cabinetului Ion Brătianu în anul 1888 luase editura și direcția ziarului național-liberal „Voința Națională”, păsind astfel în fruntea opoziției publice împotriva ministerelor Rosetti—Carp Catargiu—Carp. După demisiunea acestuia din urmă în 1895, G. Cantacuzino a fost numit în cabinetul D. Sturdza ca ministru de finanțe, păstrându-si postul și în ministerul Aurelian, care venise la putere într-o scurtă vreme în urma turburărilor și jurnal afacerii Metropolitului. El trecea de la om de încredere în special al lui Sturdza în acest cabinet; prin demisionarea sa și duse ultima cauză la retragerea liberalilor-junii de la putere. Ajuns cărău în fruntea administrației financiare în cabinetul Sturdza, din nou primit, adusec cu noul la înălținire împrumutul de converzare de 190 milioane și %.

Muncitor, afară din calea harnic, Cantacuzino a fost silit să iec concesione mai lung în vîta trecută din cauza sănătății sale averse, dar se întoarse bolnav din călătorie să astfel, că aici, la sfaturile stăruitorale ale medicilor, se retrage (pe cătăva vîmene) în viață privată.

Chiar și cei mai nelimpăcați dușmani ai partidului național-liberal sau ministrului de finanțe, care se retrage, atestatul de oare, că a adus partidului său cele mai mari jertfe în muncă și bani, rămânând cu toate acestea model ca bărbat neomnipabil și lipsit de orice egoism.

*
Expoziția de poame și de vite din Sebeș-Săsesc. Comitetul aranjator al expoziției de poame și de vite, ce „Reuniunea agricolă română din comitatul Sibiuului” arangiază în Sebeș-Săsesc, roagă înțeligența română a indemna pe oameni să fie parte la opoziție atât ca exponenti, cât și ca cercetători. Totodată face cunoșcut, că cei care voiesc a participa ca exponenti la expoziția de poame, să se adreseze la Zevreiu Mușcan, paroch în Sebeș; termenul pentru primirea obiectelor în această expoziție e din 22 Octombrie până în 25 Octombrie. Expoziția va fi deschisă din 26—30 Octombrie de la orele 9—12 p. m. și 2—4 p. m. — Cei care voiesc a expune în expoziția de vite, să se adreseze la Sergiu Medean, ppresbiter în Sebeș-Săsesc. Primirea vitelor se va face în 30 Octombrie de la 7 pînă la 9 oare a. m. Pe timpul expoziției se vor aranja și unele conveniri.

*
Din hofile lui Krivany. Comisiunea încrezătoare cu revidarea socoșilor de la cassa

Astfel, când sună ceasul adevăratei prospetiuni; când fu exilat pentru zece ani în Savona; când, în noaptea de 3 Octombrie 1433 Cominu părăsi Florența, dimpreun cu familia și clienții săi, capitala Florenței părăsind că rămâne pustic. Banul, acest singur comercial al popoarelor, părăse că și astăzi odată cu plecarea lui, toate aceste mense lucrări începute de dinsul, rămasă interupte: vile, palate, biserici, abia esite din pămînt, zidite pe jumătate sau neterminate încă, părăsesc niște ruini care povestesc de o mare nenorocire ce trece prin oraș.

In fața clădirilor interrupte se grămadecau muncitori, cerând de lucru; și cu zi grupei devineau mai numeroase, mai neliniște, mai amenințătoare; și dinsul în acest timp, fidel sistemului său, începu să reclame de la nemunerații lui debitori, dar cu băndăjă, fără amenințări, mai mult ca un prieten la ananghie și nu ca un creditor nefiindurător, sumele ce le împrumutase, zînd că numai exilul îl săilește să facă asemenea cereri, pe cari nu le-ar fi facut dacă ar fi rămas în Florența, ca să și gireze mensele afaceri. Lucați de securt, cei mai mulți dintre cei la cari se adresase sau nu puteau să-i plătească, au se sfiau plăindu-i; astfel nemulțumirea creșcând de la muncitori la cetățeni, Cominu fu rechemat după cinci săptămâni printre miseriile politice ce aduse democrația la putere.

(Va urma).

Orfanală a dat de urmă unei noi defraudări săvîrșite de Krivany. Este o sumă de 6000 fl., pe care hoțul de cassar a sterpet-o îndată după intrarea în oficiu. În chestia sumei acesteia comptabilul Schwéger a fost ascultat la protocol Sâmbătă.

Jidani în Franța. Ziarul nemțesc „Historisch-politische Blätter” scrie că printre 39 milioane de Francezi în Reș publică trăiesc numai 85.000 Ovrei, care sunt pe deplin îndreptați către Francezii băștinăși. În Paris este numărul lor 45.000, în ceea cea mai mare parte de origine germană. Ovrei seraci din Elsația—Lotharingia și din Polonia sunt preucoperi, neguțători; bogotanii se reunesc din toate statele europene și se ocupă cu negoțul mare și Bursă. Printre 12.000 familiile jidane din Paris sunt 2000 bogatane, câteva sute milionari și câțiva miliardari. Casa Rothsehild se zice că are 10 miliarde avere (180.000 hectare imobile). Soțul lui Dreyfuss, Hadamar, este unul din cei mai bogati tărgoviști cu diamante. Piața financiară este pe deplin în mâinile jidanelor. Ovrei cunoscuți: Herz, Reinach, Oberndöffer, Seligmann, Hallman, etc. au stors din afacerile Panamei 10—12 milioane.

*
Dr. Vasile Popovici, funcționar consistorial în Sibiu, tenoristul bine cunoscut din concertele „Reuniunei române de muzică” din Sibiu, a fost angajat la opera română din București. D-za este elevul distinsului maestrului Gheorghe Dima.

Jidani falsificatori de banconote. Poliția din Pesta, avisată fiind de către cea din Troppau, a detinut pe un Jidă Schwalbe Lipót, care se îndeletnicea cu falsificarea de banconote engleze. În atelierul său Schwalbe s'a găsit diferite scriri anarchiste. A fost arestată și amanta sa, Unguroaică din Budapesta.

*
Expulsarea Ovrelor din Palestina. Sub acest titlu „Pester Lloyd” de la 17 reproduce din „Standard” informația, că marea vizir turcesc a dat poruncă, că pe viitor Ovrei, de ori-care naționalitate (?) să declară ei, pot să intre în Palestina numai în mod condiționat. Dacă vin Ovrei în Palestina, sunt datorii a depune o anumită cauză, iar după 30 de zile trebuie să părăsească țara.

După o altă informație, mai multe familii ovreiești, care veniseră din Iaffa, au fost opriți să se coboră în Palestina, în cînd au fost silite să se reintoarcă.

„P.-Lloyd” publică această informație ca ultima „stire a zilei” în numărul de Luni seara, fără nici o observație.

Vîrstă de 118 ani a ajuns un neguțător Andrei Glodăia în orașul Focia din Serbia, unde murî zilele acestea. Până la moarte-a-i subită a fost voinic. Lumea îl vîză pe stradă umblând cu vociune încă în prezua morții.

*
Moarte de om pentru cântece ungurești. În Canijă-mare s'a întâlnit Dumineacă într-o cărcină niște soldați de la armata regulată cu o cete de honvezi. S'a pus la petrecere și la joc, în firul căruia soldații de la armata regulată au cerut de la lăută să le cânte și de jocuri nemțești, nu numai esărdăș. Honvedul Tigeli Antal a oprit lăutarului de a cânta nemțești, din care pricină între honvezi și soldații de la armata regulată s'a incins o străsuță părueală cu bajonetele. Tigeli a rămas pe câmpul de luptă străpuns de o bajonetă, alți doi au fost răniți de moarte, iar douăzeci de însă au scăpat cu răni mai ușoare.

*
Tolstoi și onorarul. Ziarele rusești scriu, că Tolstoi a terminat un nou roman, pe care unul din ziarele ilustrate rusești vrea să-l cumpere pentru alătura da abonaților săi ca supliment și oferă romancierului filosof 1600 pentru o coala tipărită. Conte Tolstoi însă nu primește onorarul pentru noile sale romane (pentru cele vechi primește nevasta, ca să înțină căsnicia). Dacă se va ajunge la înțelegere cu proprietarul ziarului, Tolstoi va da onorarul unuia dintre săracii pe cari îi sprijineste. Bibliografie. A apărut Nrl 10 din „Familia” cuprinzând următoarele: Domnul Pulnicel, poveste de Carmen Sylva. Cugetări. Pasări călătoare, poesie de Maria Cunțan. Mită cu clopot, comedie poporala. (Urmare) de Iosif Vulcan. Vindecarea trăndăvei. Teatrul și litere (coresp. din București) de

dr. Coriolan Nedelcu. Literatură. Teatru. Muzică. Pictură. Sculptură. Biserică și școală. Ce e nou? Ilustrații unice: Vilhelmina regina Holandiei. Palatul regal în Amsterdam. Palatul regal în Haga.

— „România musicală” de sub direcția lui C. M. Cordoneanu, în Nrl său din urmă cuprinde următoarele: Teatru național, de Domisoldo. Muzica bisericăască orientală. Căteva propuneri privitoare la numirea viitorilor profesori de muzică, de I. Matachi. Corespondență: Cauzerie Parisienă, de Sigismund. Periodice artistice, de Illem. Pentru „Liberalul”. Știri scurte: Din străinătate. Din țară. Supliment: Plugarul; cor mixt și cor pentru trei voci egale, de C. M. Cordoneanu.

— „Foia populară” de sub direcția lui Ilie Ighel Deleanu în Nrl său de la 4 Oct. pe lângă numărul de 8000 scriri beletristice aduce și copia unei recente pânze a pictorului român, Artur Delahușu, care se află în München. Tabloul „Înainte de baie” a cărui reproducere nimicită o să dă „Foia populară” a repartat printre amatorii de belle-arte și printre profesorii academiciei din München cel mai desvîrșit succés.

— Dr. Sterie N. Ciureu, X Pelikangasse Nr. 10, Viena. Consultații cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Păzăi-vă sănătatea! Tuturor celor ce suferă de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, gâturi, durere de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boala de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele Kneippiane.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia lui Dr. Iulius Schopper în Oravița (Krassó-Szörény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

Feluriimi.

Primul telegraf în Ungaria. În fasciculul său al revistei „Természettudományi Közlöny” astăzi interesante însemnări despre un anumit aparat de telegrafare, inventat la anul 1833 de un anumit Carol Andrean. Lureu firesc, că nu de telegraful electric vorba, ci de un aparat cu ajutorul căruia se puteau transmite la mari depărtări stiri de estensiuie ori-eat de mare. Telegrafarea cu acest aparat se facea prin semne. Practicabilitatea aparatului s-a probat într-un dealul Gerhardt și „Frumoasa păstorită” din jurul Budapestei, — la distanță de un mil german, putând oficerii cetățenii exact stiri semnalate de la locul de telegrafare. Conform afirmațiilor lui Andrean, cu aparatul său se putea transmite stiri din Pesta la Viena în timp de 4 minute. — Așa spun notițele din „Természettudományi Közlöny”.

Optspreece ani la postă. Din Stavanger până la Cristiania o epistolă a călătorit optspreece ani. Faptul s'a întâmplat astăzi, că un agent de la societatea căilor ferate Allan-Linie a căpătat în zilele trecute o cartă postală dată la postă din Stavanger în 15 iunie 1880 și pe care se putea cetățenii exact inscripția sigilului postal din Cristiania, care semnalază timpul sosirei cu 19 Septembrie 1898. Unde a zăcarit nenorocita epistolă optspreece ani, — nimic nu știe.

Cel mai bogat om în Europa este sultanul Abdul Hamid, despre care foile engleze vestiau mai zilele trecute, că și-a manevrat juvaerele, ca să aibă cu ce acoperi cheltuielile impunătoare cu primirea împăratului Germaniei la Constantaopol. Lista civilă a sultanului e de 22 milioane de coroane, iar avea privată și aduce un venit anual de 10 milioane de coroane. Din uriașă sumă de bani a sultanului însă numai o mică parte e plasată în Turcia. Pe timpul când relațiunile dintre Sultan și Anglia erau mai bune, 110 milioane li erau elocate la băncile engleze, dar de când prietenia s'a cam stricat, sultanul a retras 60 milioane de la băncile engleze și le-a elocat în America. Ce-i folosește însă bogăția, dacă viața întreagă trebuie să și-o trăeașă în necurante temeri. În palatul Dolma-bagdache, care se extinde pe malul Bosforului în lungime de 800 metri, — nimenea nu știe,

că sultanul unde va petrece noaptea. Are la dispoziție mai mult de 50 odăi de dormit, dar până în clipita din urmă nu știe nimenea, că în care se va culca.

Odaile sunt provizionate cu uși de fier și fiecare ușă are zar tainic, ba chiar și păreții sunt provizuți cu ascunzătoare taine. Prete toate aceste măsuri de precauție sultanul e păzit și de doi zăvozi uriași. — Așa trăește puternicul Padishah, cel mai bogat om din Europa.

Invitare la abonament

Decidem prin aceasta abonament pe al IV-lea Quartal resp. al II-lea sem. 1898 la

„TRIBUNA POPORULUI”

Condițiile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an	fl. 10.—
Pe 1/2 an	5.—
Pe 1/4 an	2.50
Pe o lună	1.—

Pentru România și străinătate.

Pe un an	franci 40.—
--------------------	-------------

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagini: cele 4 pagini ale foii de zi, plus un adaus popor de 4 pagini.

Domnii care se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporului dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI.”

Piată.

Arad	B.-Pesta
Grâu fl. 9.00—9.20	fl. 9.75 p. toamnă
Cucuruz. 5.30—5.40	, 4.63 „ Maiu-I.
Orz , 5.25—5.30	, 5.90 „ Sept.
Săcără , 7.00—7.10	, 7.43 „ toamnă
Ovăs , 5.20—5.25	, 5.70 „

Din 19 Oct. n. 1898.

Hârtie-monetă română	Cump.	vend	9.54
Lire turcești	—	—	—
Imperiali (15 R. aur)	58.90	9.—	—</td

„CONCORDIA“, societate comercială pe acții, Sibiu.

Domnii acționari ai societății comerciale pe acții se invită prin aceasta în virtutea §. 19 al statutelor societății la

I-a adunare generală ordinată,

care se va ține în Sibiu, Vineri în 4 Noemvrie 1898 st. n. Înainte de ameazi la 10 oare în casa institutului de credit și de economii „Albina“ (Strada Baier Nr. 1.)

O B E C T E L E:

1. Raportul anual al Direcției; bilanțul anului de gestiune 1897/8
- și Raportul comitetului de supraveghiere.
2. Distribuirea profitului realizat conform bilanțului.
3. Alegerea unui membru în Direcție.
4. Alegerea comitetului de supraveghiere.

Domnii acționari, care în sensul §§. 22, 23, 24 din statutele societății voiesc să participe la adunare în persoană, sau prin plenipotenți, sunt rugați să depună acțiile și eventual dovezile de plenipotență, cel mult pâna Miercuri în 2 Noemvrie a.c. st. n. la 5 oare p. m. la Casa societății în Sibiu sau la filiala din Făgăraș, ori la filiala Institutului de credit și de economii „Albina“ în Brașov.

Sibiu, în Octombrie 1898.

DIRECȚIUNEA.

„CONCORDIA“, societate comercială pe acții Sibiu.

Bilanț cu 30 Iunie 1898.

Active:	Pasive:
Cassa în numerar	fl. 2107.51
Mobiliar	fl. 9750.45
după 10% amortisare	fl. 975.45
Măruri	fl. 8775.00
Diverse conturi debitoare	fl. 159542.32
	" 11094.88
	fl. 181519.72
	fl. 181519.72

Profit și pierderi, cu 30 Iunie 1898

Debit:	Credit:
Interese	fl. 836.49
Spese:	
Salare și întreținerea personalului . fl. 14231.96	
Chirie . fl. 2549.98	
Imprime, registre, porto, încălzit, lumanat și diverse . fl. 2784.07	fl. 10566.01
Amortisări:	
din mobilier	fl. 975.45
Spese de fondare	fl. 46.49
	fl. 1021.94
Dare:	
Direcția comitatensă comună și pentru salarele personalului	fl. 654.91
Profit curat	fl. 6975.06
	fl. 29054.41
	fl. 29054.41

Sibiu, 30 Iunie 1898.

P. Cosma m. p.
președinte.

Dr. L. Lemény m. p.
membru al Direcției.

I. Lissai m. p.
membru al Direcției.

D. Rațiu m. p.
Director.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine.

Sibiu, în 15 Octombrie 1898.

Nicolae Penciu m. p.

Dr. Ilie Beu m. p.

Dr. Vasile Bologa m. p.

La administrație „Tribunei Poporului“.

se află de vânzare

următoarele cărți pentru școalele poporale.

ABC Carte de cetire de Iosif Moldovan, N. Stef etc.	20 cr.
A doua carte de cetire, de mai mulți prietini, Brașov	28 "
Geografia Patriei de Ioan Dariu	25 "
Istoria bisericească	30 "
Ioan Popescu: Carte de cetire II, prelucrată de Dr. Petru Span	30 "
Intâia carte de scriere și cetire pentru învățămîntul limbii maghiare de Ioan Roman	10 "
Gramatica română de Ioan Petran profesor	15 "
Micul catechis	15 "
Istoria Patriei de Ioan Dariu	25 "
Carte de cetire și deprindere în limba maghiară de Wilhelm Groo	24 "
preenut și requisite de seris.	

Rugăm deci pe toți domnii învățători să ne onoreze cu comandele lor pentru anul acesta școlastic.

La facerea comandelor, care se vor efectua prompt, sunt rugați să adauge și spesele de porto postal.

Administrație „Tribuna Poporului“.

A apărut!!

și se află de vânzare la administ. „Tribuna Poporului“.

Lupta pentru drept

de Dr. Rudolf Ihering traducere de Teodor V. Păcăian
cu prețul de 1 fl. exemplarul plus porto postal.

Administrație
„TRIBUNA POPORULUI“